

3. PROTOKÓŁ USTANAWIAJĄCY STATUT TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uchwalić Statut Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej przewidziany w artykule III-381 Konstytucji,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są załączone do Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy i do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

Artykuł 1

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest powołany i działa zgodnie z Konstytucją, Traktatem ustanawiającym Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Traktatem EWEA) oraz niniejszym Statutem.

TYTUŁ I

SĘDZIOWIE I RZECZNIICY GENERALNI

Artykuł 2

Przed podjęciem obowiązków każdy z sędziów na posiedzeniu jawnym ślubuje przed Trybunałem Sprawiedliwości wykonywać swe obowiązki bezstronnie i sumiennie oraz utrzymać w tajemnicy treść obrad Trybunału.

Artykuł 3

Sędziów chroni immunitet jurysdykcyjny. Po zakończeniu funkcji są oni nadal objęci immunitetem w odniesieniu do działań podejmowanych przez nich w ramach czynności służbowych, a obejmującym również ich wypowiedzi ustne lub pisemne.

Trybunał Sprawiedliwości obradujący w pełnym składzie może uchylić immunitet. Jeżeli decyzja dotyczy członka Sądu albo sądu wyspecjalizowanego, Trybunał orzeka po konsultacji z zainteresowanym sądem.

W przypadku uchylenia immunitetu i wszczęcia postępowania karnego przeciwko sędziemu, jest on sądzony w Państwie Członkowskim jedynie przez sąd uprawniony do sądenia członków najwyższych krajowych organów sądowniczych.

Artykuły 11—14 i artykuł 17 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii stosuje się wobec sędziów, rzeczników generalnych, sekretarza i sprawozdawców pomocniczych Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, bez uszczerbku dla postanowień zawartych w akapitach pierwszym, drugim i trzecim niniejszego artykułu, dotyczących immunitetu jurysdykcyjnego sędziów.

Artykuł 4

Sędziowie nie mogą sprawować żadnych funkcji politycznych ani administracyjnych.

Nie mogą oni wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej, o ile Rada w drodze wyjątku na mocy decyzji europejskiej, stanowiąc zwykłą większością, nie zwolni ich od tego zakazu.

Podejmując swoje obowiązki, uroczyście zobowiązują się szanować, w trakcie pełnienia funkcji i po ich zakończeniu, zobowiązania z nich wynikające, zwłaszcza obowiązki uczciwości i roztropności przy obejmowaniu pewnych stanowisk lub przyjmowaniu pewnych korzyści po zakończeniu funkcji.

Wszelkie związane z tą sprawą wątpliwości rozstrzyga Trybunał Sprawiedliwości. Jeżeli rozstrzygnięcie dotyczy członka Sądu albo sądu wyspecjalizowanego, Trybunał orzeka po konsultacji z zainteresowanym sądem.

Artykuł 5

Poza przypadkami normalnej wymiany lub śmierci, funkcje sędziego kończą się z chwilą jego rezygnacji.

Sędzia składa rezygnację, kierując ją w formie pisemnej do prezesa Trybunału Sprawiedliwości, który przekazuje ją przewodniczącemu Rady. Z chwilą tego zawiadomienia w składzie sędziowskim powstaje wakat.

Z wyjątkiem przypadków, w których stosuje się artykuł 6, sędzia nadal pełni funkcję do momentu podjęcia obowiązków przez następcę.

Artykuł 6

Sędzia może być usunięty z urzędu lub pozbawiony prawa do emerytury bądź innych podobnych korzyści tylko wówczas, gdy w jednomyślnej opinii sędziów i rzeczników generalnych Trybunału Sprawiedliwości nie spełnia już wymaganych warunków lub nie czyni zadość zobowiązaniom wynikającym z jego urzędu. Sędzia, o którego chodzi, nie bierze udziału w tych obradach. Jeżeli osobą zainteresowaną jest członek Sądu albo sądu wyspecjalizowanego, Trybunał orzeka po konsultacji z zainteresowanym sądem.

Sekretarz Trybunału Sprawiedliwości przekazuje decyzję Trybunału Przewodniczącemu Parlamentu Europejskiego i Przewodniczącemu Komisji oraz zawiadamia o niej Przewodniczącą Rady.

W przypadku decyzji o usunięciu sędziego z urzędu z chwilą zawiadomienia Przewodniczącego Rady w składzie sędziowskim powstaje wakat.

Artykuł 7

Sędzia, który ma zastąpić członka Trybunału Sprawiedliwości przed upływem jego kadencji, jest mianowany na okres pozostający do zakończenia kadencji jego poprzednika.

Artykuł 8

Postanowienia artykułów 2—7 mają zastosowanie do rzeczników generalnych.

TYTUŁ II

ORGANIZACJA TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI

Artykuł 9

Gdy co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu sędziowskiego, dotyczy ono przemiennie trzynastu i dwunastu sędziów.

Gdy co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu rzeczników generalnych, dotyczy ono za każdym razem czterech rzeczników.

Artykuł 10

Przed podjęciem obowiązków sekretarz ślubuje przed Trybunałem Sprawiedliwości wykonywać swe obowiązki bezstronnie i sumiennie oraz utrzymać w tajemnicy treść obrad Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 11

Trybunał Sprawiedliwości uzgadnia zastępstwo dla sekretarza, gdy ten nie może uczestniczyć w posiedzeniach Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 12

Trybunałowi Sprawiedliwości przydziela się urzędników i innych pracowników, aby umożliwić mu działanie. Są oni odpowiedzialni przed sekretarzem, który podlega prezesowi.

Artykuł 13

Ustawa europejska może postanowić o mianowaniu sprawozdawców pomocniczych i określić zasady, jakim będzie podporządkowana ich praca. Jest ona przyjmowana na wniosek Trybunału Sprawiedliwości. Od sprawozdawców pomocniczych można wymagać, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie, aby uczestniczyli we wstępnych postępowaniach wyjaśniających dotyczących spraw, które będą rozpatrywane przez Trybunał Sprawiedliwości, oraz współpracowali z sędzią pełniącym rolę sprawozdawcy.

Sprawozdawców pomocniczych wybiera się spośród osób o niekwestionowanej niezależności i które posiadają niezbędne kwalifikacje prawnicze; są oni mianowani na mocy decyzji europejskiej Rady stanowiącej zwykłą większością. Przed podjęciem obowiązków ślubują oni przed Trybunałem Sprawiedliwości wykonywać swe obowiązki bezstronnie i sumiennie oraz utrzymać w tajemnicy treść obrad Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 14

Od sędziów, rzeczników generalnych i sekretarza wymaga się, aby zamieszkiwali w miejscu, w którym znajduje się siedziba Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 15

Obrady Trybunału Sprawiedliwości odbywają się w trybie ciągłym. Czas trwania urlopów sędziowskich ustala Trybunał Sprawiedliwości, mając na względzie potrzeby wynikające z własnej pracy.

Artykuł 16

Trybunał Sprawiedliwości powołuje izby składające się z trzech lub pięciu sędziów. Sędziowie wybierają spośród siebie prezesów izb. Prezesi izb złożonych z pięciu sędziów wybierani są na trzy lata. Ich mandat może być jednokrotnie odnowiony.

Wielka izba składa się z trzynastu sędziów. Przewodniczy jej prezes Trybunału Sprawiedliwości. W skład wielkiej izby wchodzi także prezesi izb złożonych z pięciu sędziów oraz sędziowie mianowani zgodnie z regulaminem.

Trybunał obraduje w składzie wielkiej izby na żądanie Państwa Członkowskiego lub instytucji Unii, które są stroną w postępowaniu.

Trybunał Sprawiedliwości obraduje w pełnym składzie w sprawach wniesionych na mocy artykułu III-335 ustęp 2, drugiego akapitu artykułu III-347, artykułu III-349 lub artykułu III-385 ustęp 6 Konstytucji.

Ponadto jeśli Trybunał Sprawiedliwości uzna, że wniesiona sprawa ma wyjątkowe znaczenie, po wysłuchaniu rzecznika generalnego może skierować tę sprawę do pełnego składu Trybunału.

Artykuł 17

Obrady Trybunału Sprawiedliwości są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada nieparzysta liczba jego członków.

Obrady izb złożonych z trzech lub pięciu sędziów są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada trzech sędziów.

Obrady wielkiej izby są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada dziewięciu sędziów.

Obrady pełnego składu Trybunału są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada piętnastu sędziów.

W przypadku gdy jeden z sędziów izby nie może uczestniczyć w obradach, można, zgodnie z warunkami ustanowionymi w regulaminie, wezwać do uczestnictwa w obradach sędziego z innej izby.

Artykuł 18

Żaden sędzia ani rzecznik generalny nie może współdecydować o sprawie, w której uczestniczył jako pełnomocnik, doradca lub działał na rzecz jednej ze stron lub jeśli został powołany do orzekania w niej jako członek sądu, komisji śledczej lub w jeszcze innej roli.

Jeśli z jakiegoś szczególnego powodu sędzia lub rzecznik generalny uzna, że nie powinien brać udziału w orzekaniu w jakiejś konkretnej sprawie lub badaniu jej, informuje o tym prezesa. Jeśli z jakiegoś szczególnego powodu prezes uzna, że sędzia lub rzecznik generalny nie powinien uczestniczyć w postępowaniu w jakiejś konkretnej sprawie lub przedkładać w niej wnioski, zawiadamia o tym zainteresowanego.

Wszelkie trudności powstające w związku ze stosowaniem niniejszego artykułu rozstrzyga Trybunał Sprawiedliwości.

Strona nie może wnosić o zmianę składu Trybunału Sprawiedliwości lub jednej z jego izb, podając za powód bądź obywatelstwo sędziego, bądź brak w składzie Trybunału lub izby sędziego mającego to samo obywatelstwo co ta strona.

TYTUŁ III

PROCEDURA PRZED TRYBUNAŁEM SPRAWIEDLIWOŚCI

Artykuł 19

Państwa Członkowskie i instytucje Unii reprezentuje przed Trybunałem Sprawiedliwości pełnomocnik, ustanawiany dla każdej sprawy. Pełnomocnika może wspomagać doradca albo adwokat lub radca prawny.

Państwa będące stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, niebędące Państwami Członkowskimi, oraz Urząd Nadzoru Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), określony w tym Porozumieniu, są reprezentowane w taki sam sposób.

Inne strony muszą być reprezentowane przez adwokatów lub radców prawnych.

Jedynie adwokat lub radca prawny uprawniony do występowania przed sądem Państwa Członkowskiego lub innego państwa, które jest stroną Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, może reprezentować lub wspomagać stronę przed Trybunałem Sprawiedliwości.

Gdy pełnomocnicy, doradcy i adwokaci lub radcy prawni występują przed Trybunałem Sprawiedliwości, korzystają, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie, z praw i immunitetów niezbędnych do wykonywania obowiązków w sposób niezależny.

W stosunku do doradców i adwokatów lub radców prawnych występujących przed Trybunałem Sprawiedliwości, Trybunał ma uprawnienia powszechnie przyznane sądom, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie.

Nauczyciele akademicki mający obywatelstwo Państwa Członkowskiego, którego prawo przyznaje im prawo reprezentowania stron przed sądem, mają takie same prawa przed Trybunałem Sprawiedliwości jak te, które niniejszy artykuł przyznaje adwokatom lub radcom prawnym.

Artykuł 20

Stosowana w Trybunale Sprawiedliwości procedura składa się z dwóch części: pisemnej i ustnej.

Procedura pisemna obejmuje przekazywanie stronom oraz instytucjom, organom i jednostkom organizacyjnym Unii, których akty są przedmiotem sporu, wniosków, pism procesowych, argumentów obrony i uwag oraz odpowiedzi na nie, jeżeli takowe są, jak też wszelkich akt i dokumentów stanowiących dowody w sprawie lub ich uwierzytelnionych odpisów.

Materiały przekazuje sekretarz w trybie i w terminie określonych w regulaminie.

Procedura ustna obejmuje odczytywanie sprawozdania przedłożonego przez sędziego pełniącego rolę sprawozdawcy, wysłuchiwanie przez Trybunał Sprawiedliwości pełnomocników, doradców i adwokatów lub radców prawnych, oraz wniosków rzecznika generalnego, jak również, w miarę możliwości, przesłuchiwanie świadków i wysłuchiwanie opinii biegłych.

Jeśli Trybunał Sprawiedliwości uzna, że w sprawie nie występuje nowe zagadnienie prawne, po wysłuchaniu rzecznika generalnego może zadecydować o rozstrzygnięciu sprawy bez wniosku rzecznika generalnego.

Artykuł 21

Wniesienie skargi do Trybunału Sprawiedliwości następuje poprzez skierowanie jej w formie pisemnej do sekretarza Trybunału. Skarga musi zawierać nazwisko i adres skarżącego oraz charakter, w jakim występuje osoba podpisująca, wskazanie strony lub stron, przeciw którym wnosi się skargę, przedmiot sporu, wnioski oraz zwięzłe przedstawienie zarzutów prawnych stanowiących podstawę skargi.

Skardze towarzyszy, w stosownych przypadkach, akt, co do którego wnioskuje się o stwierdzenie nieważności lub, w okolicznościach przewidzianych w artykule III-367 Konstytucji, dokumenty dowodowe wskazujące datę przewidzianego w wymienionym artykule wezwania instytucji do działania. Gdy dokumenty nie zostają przedłożone razem ze skargą, sekretarz zwraca się do zainteresowanej strony o przedstawienie ich w rozsądnym terminie, lecz w takim przypadku prawa strony nie wygasają nawet wtedy, gdy takie dokumenty są przedstawione po terminie wyznaczonym do wszczęcia postępowania.

Artykuł 22

W przypadkach objętych artykułem 18 Traktatu EWEA, wniesienie sprawy do Trybunału Sprawiedliwości następuje poprzez odwołanie skierowane do sekretarza Trybunału. Odwołanie musi zawierać nazwisko i adres zamieszkania skarżącego oraz charakter, w jakim występuje osoba podpisująca, wskazanie decyzji, od której wnosi się odwołanie, wskazanie stron przeciwnych, przedmiot sporu, wnioski i zwięzłe przedstawienie podstaw odwołania.

Do odwołania dołącza się uwierzytelniony odpis zaskarżanej decyzji Komitetu Arbitrażowego.

W wypadku odrzucenia odwołania przez Trybunał decyzja Komitetu Arbitrażowego jest ostateczna.

W wypadku stwierdzenia przez Trybunał nieważności decyzji Komitetu Arbitrażowego, sprawa może zostać wznowiona, w stosownych przypadkach, z inicjatywy jednej ze stron postępowania, przed Komitetem Arbitrażowym. Wiążą go wszelkie decyzje w kwestiach prawnych wydane przez Trybunał.

Artykuł 23

W sprawach objętych artykułem III-369 Konstytucji sąd Państwa Członkowskiego podejmujący decyzję o zawieszeniu postępowania i przekazaniu sprawy do Trybunału Sprawiedliwości zawiadamia o niej Trybunał Sprawiedliwości. Następnie sekretarz Trybunału Sprawiedliwości zawiadamia o tej decyzji strony, Państwa Członkowskie i Komisję, jak również instytucję, organ, urząd lub jednostkę organizacyjną, które przyjęły akt, którego ważności lub wykładni dotyczy spór.

W terminie dwóch miesięcy od tego zawiadomienia strony, Państwa Członkowskie, Komisja oraz, w stosownych przypadkach, instytucja, organ, urząd lub jednostka organizacyjna, które przyjęły akt, którego ważności lub wykładni dotyczy spór, są uprawnione do przedłożenia Trybunałowi Sprawiedliwości pism procesowych lub uwag na piśmie.

Ponadto o decyzjach sądu krajowego sekretarz Trybunału Sprawiedliwości zawiadamia państwa będące stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, a nie będące Państwami Członkowskimi, oraz Urząd Nadzoru EFTA określony w Porozumieniu o Europejskim Obszarze Gospodarczym, które mogą, w sprawach dotyczących jednej z dziedzin stosowania tego Porozumienia, w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia, przedłożyć Trybunałowi Sprawiedliwości pisma procesowe lub uwagi na piśmie. Niniejszy akapit nie stosuje się do kwestii wchodzących w zakres Traktatu EWEA.

Jeżeli porozumienie dotyczące szczególnej dziedziny zawarte przez Radę i jedno lub więcej państw trzecich stanowi, że państwa te są uprawnione do przedkładania pism procesowych lub uwag na piśmie w przypadkach, kiedy sąd Państwa Członkowskiego zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym zagadnienia mieszczącego się w zakresie stosowania porozumienia, zainteresowane państwa trzecie są również zawiadamiane o decyzji sądu krajowego. W terminie dwóch miesięcy od tego zawiadomienia państwa te mogą przedłożyć Trybunałowi Sprawiedliwości pisma procesowe lub uwagi na piśmie.

Artykuł 24

Trybunał Sprawiedliwości może nakazać stronom, aby przedstawiły wszelkie dokumenty i przekazały wszelkie informacje, które Trybunał Sprawiedliwości uzna za przydatne. Odmowa podlega zaprotokołowaniu.

Trybunał Sprawiedliwości może również nakazać Państwom Członkowskim i instytucjom, organom oraz jednostkom organizacyjnym Unii niebędącym stronami w sprawie, aby przekazały wszelkie informacje, które uzna za pożądane w postępowaniu.

Artykuł 25

Trybunał Sprawiedliwości może również w dowolnym momencie powierzyć każdej osobie, organowi, władzy, komitetowi lub innej wybranej przez siebie organizacji zadanie sporządzenia ekspertyzy.

Artykuł 26

Świadkowie mogą być przesłuchiwanymi na warunkach ustanowionych w regulaminie.

Artykuł 27

W stosunku do świadków, którzy nie stawili się, Trybunał Sprawiedliwości ma uprawnienia powszechnie przyznane sądom i może nakładać kary pieniężne, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie.

Artykuł 28

Świadkowie i biegli mogą być przesłuchiwanymi pod przysięgą składaną w formie określonej w regulaminie lub w sposób przewidziany przepisami prawa kraju, z którego pochodzi świadek lub biegły.

Artykuł 29

Trybunał Sprawiedliwości może zarządzić przesłuchanie świadka lub biegłego przez organ sądowy w jego miejscu zamieszkania.

Zarządzenie w tej sprawie przesyła się do wykonania właściwemu organowi sądowemu zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie. Dokumenty sporządzone w ramach pomocy sądowej odsyła się Trybunałowi Sprawiedliwości na tych samych warunkach.

Koszty pokrywa Trybunał Sprawiedliwości, bez uszczerbku dla prawa obciążania nimi, w stosownych przypadkach, stron.

Artykuł 30

Państwo Członkowskie traktuje każde złamanie przysięgi przez świadka lub biegłego tak, jakby przestępstwo to popełniono przed jednym z jego sądów właściwych do orzekania w sprawach cywilnych. Na wniosek Trybunału Sprawiedliwości Państwo Członkowskie ściga i sędzi sprawcę przed właściwym sądem krajowym.

Artykuł 31

Rozprawa jest jawna, chyba że Trybunał Sprawiedliwości, działając z urzędu lub na wniosek stron, z ważnych powodów postanowi inaczej.

Artykuł 32

W czasie rozpraw Trybunał Sprawiedliwości może wysłuchiwać biegłych, świadków i strony. Jednakże strony mogą zwracać się do Trybunału Sprawiedliwości jedynie poprzez swych przedstawicieli.

Artykuł 33

Z każdej rozprawy sporządza się protokół, podpisywany przez prezesa i sekretarza.

Artykuł 34

Wokanda ustalana jest przez prezesa.

Artykuł 35

Obrady Trybunału Sprawiedliwości są i pozostają niejawne.

Artykuł 36

Orzeczenia zawierają uzasadnienie oraz nazwiska sędziów uczestniczących w obradach.

Artykuł 37

Orzeczenia podpisują prezes i sekretarz. Odczytuje się je na posiedzeniu jawnym.

Artykuł 38

Trybunał Sprawiedliwości orzeka w sprawie kosztów.

Artykuł 39

Stosując procedurę doraźną, określoną w regulaminie, która, w niezbędnym zakresie, może różnić się od postanowień niniejszego Statutu, prezes Trybunału Sprawiedliwości może rozstrzygać wnioski o zawieszenie wykonania, zgodnie z artykułem III-379 ustęp 1 Konstytucji i artykułem 157 Traktatu EWEA, bądź zarządzić środki tymczasowe zgodnie z artykułem III-379 ustęp 2 Konstytucji albo zawiesić postępowanie egzekucyjne zgodnie z artykułem III-401 akapit czwarty Konstytucji lub artykułem 164 akapit trzeci Traktatu EWEA.

Jeśli nie może tego uczynić prezes, zastępuje go inny sędzia zgodnie z warunkami ustanowionymi w regulaminie.

Orzeczenie prezesa lub sędziego, który go zastępuje, jest tymczasowe i w żadnym wypadku nie przesądza rozstrzygnięcia Trybunału Sprawiedliwości co do istoty sprawy.

Artykuł 40

Państwa Członkowskie i instytucje Unii mogą interweniować w sprawach rozpatrywanych przez Trybunał Sprawiedliwości.

Takie samo prawo przysługuje organom i jednostkom organizacyjnym Unii oraz każdej innej osobie, która uzasadni interes w rozstrzygnięciu sprawy przedłożonej Trybunałowi Sprawiedliwości. Osoby fizyczne i prawne nie mogą interweniować w sprawach między Państwami Członkowskimi, między instytucjami Unii lub między Państwami Członkowskimi a instytucjami Unii.

Bez uszczerbku dla akapitu drugiego, państwa będące stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, niebędące Państwami Członkowskimi, oraz Urząd Nadzoru EFTA, określony w tym Porozumieniu, mogą interweniować w sprawach rozpatrywanych przez Trybunał Sprawiedliwości, dotyczących jednej z dziedzin stosowania tego Porozumienia.

Wniosek interwencyjny ogranicza się do poparcia wniosków jednej ze stron.

Artykuł 41

Jeśli należycie zawiadomiona strona pozwana nie złoży pisemnych wniosków, wydaje się przeciwko tej stronie wyrok zaoczny. Od wyroku zaocznego można wnieść sprzeciw w terminie jednego miesiąca od zawiadomienia o nim. Sprzeciw nie ma skutku zawieszającego wykonanie wyroku zaocznego, o ile Trybunał Sprawiedliwości nie postanowi inaczej.

Artykuł 42

W sprawach oraz na warunkach określonych w regulaminie Państwa Członkowskie, instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz inne osoby fizyczne lub prawne mogą wnieść sprzeciw wyrokowi powództwo przeciwegzekucyjne, jeżeli wyrok ten narusza ich prawa i został wydany w sprawie, do udziału w której nie zostali wezwani.

Artykuł 43

Jeśli zachodzi wątpliwość co do znaczenia lub zakresu wyroku, Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do dokonania jego wykładni na wniosek którejkolwiek ze stron lub instytucji Unii, która uzasadni swój interes w tym zakresie.

Artykuł 44

Wniosek o rewizję od wyroku można wnieść do Trybunału Sprawiedliwości jedynie w związku z ujawnieniem okoliczności faktycznej, mogącej mieć decydujące znaczenie, nieznaney przed wydaniem wyroku ani Trybunałowi Sprawiedliwości, ani stronie żądającej rewizji.

Postępowanie rewizyjne wszczyna się na mocy orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości, wyraźnie stwierdzającego istnienie nowej okoliczności faktycznej uzasadniającej rewizję i — tym samym — stwierdzającego dopuszczalność wniosku w tej sprawie.

Wniosku o rewizję nie można wnieść po upływie dziesięciu lat od wydania wyroku.

Artykuł 45

Regulamin określa szczególne terminy, uwzględniające odległości.

Upływ terminu nie narusza uprawnień, jeśli strona dowiedzie zaistnienia nieprzewidzianych okoliczności lub siły wyższej.

Artykuł 46

Roszczenia wynikające z odpowiedzialności pozaumownej Unii ulegają przedawnieniu z upływem pięciu lat od zdarzenia stanowiącego podstawę tej odpowiedzialności. Okres przedawnienia przerywa wniesienie skargi do Trybunału Sprawiedliwości lub uprzednie wniesienie przez poszkodowanego wniosku do właściwej instytucji Unii. W ostatnim przypadku skarga musi być wniesiona w ciągu dwóch miesięcy, zgodnie z artykułem III-365 Konstytucji. Stosuje się artykuł III-367 akapit drugi Konstytucji.

Niniejszy artykuł stosuje się również do roszczeń przeciwko Europejskiemu Bankowi Centralnemu wynikających z odpowiedzialności pozaumownej.

TYTUŁ IV

SĄD

Artykuł 47

Artykuł 9 akapit pierwszy, artykuł 14, artykuł 15, artykuł 17 akapity pierwszy, drugi, czwarty i piąty oraz artykuł 18 stosują się do Sądu i jego członków.

Artykuły 10, 11 i 14 stosują się do sekretarza Sądu *mutatis mutandis*.

Artykuł 48

Sąd składa się z dwudziestu pięciu sędziów.

Artykuł 49

Członkowie Sądu mogą być wezwani do wykonywania zadań rzecznika generalnego.

Obowiązkiem rzecznika generalnego jest publiczne przedstawienie, przy zachowaniu całkowitej bezstronności i niezależności, uzasadnionych wniosków w niektórych sprawach wnoszonych do Sądu, w celu wspomagania go w wykonywaniu powierzonego mu zadania.

Kryteria wyboru tego typu spraw oraz procedury wyznaczania rzeczników generalnych określa regulamin Sądu.

Członek Sądu wezwany do pełnienia obowiązków rzecznika generalnego w danej sprawie nie może brać udziału w orzekaniu w tej sprawie.

Artykuł 50

Sąd obraduje w izbach złożonych z trzech lub pięciu sędziów. Sędziowie wybierają spośród siebie prezesów izb. Prezesów izb złożonych z pięciu sędziów wybiera się na trzy lata. Ich mandat może być jednokrotnie odnowiony.

Skład izb i przydzielanie im spraw określa regulamin. Przy rozpatrywaniu niektórych spraw określonych regulaminem Sąd może obradować w pełnym składzie lub w składzie jednoosobowym.

Regulamin może również przewidywać, że Sąd obraduje w składzie wielkiej izby w sprawach i na warunkach w nim wyszczególnionych.

Artykuł 51

Na zasadzie odstępstwa od zasady określonej w artykule III-358 ustęp 1 Konstytucji, Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w zakresie skarg, o których mowa w artykułach III-365 i III-367 Konstytucji, które zostały wniesione przez Państwo Członkowskie, kierowanych:

- a) przeciwko aktowi lub zaniechaniu Parlamentu Europejskiego lub Rady lub obu tych instytucji stanowiących wspólnie, z wyjątkiem:
  - decyzji europejskich przyjętych przez Radę na podstawie artykułu III-168 ustęp 2 akapit trzeci Konstytucji,
  - aktów Rady przyjętych zgodnie z aktem Rady odnoszącym się do środków ochrony handlowej w rozumieniu artykułu III-315 Konstytucji,
  - aktów Rady, poprzez które wykonuje ona uprawnienia wykonawcze zgodne z artykułem I-37 ustęp 2 Konstytucji,

b) przeciwko aktowi lub zaniechaniu Komisji na podstawie artykułu III-420 ustęp 1 Konstytucji.

Trybunał Sprawiedliwości jest również właściwy do orzekania w zakresie skarg, o których mowa w tych samych artykułach, w przypadkach skarg wniesionych przez jedną z instytucji Unii przeciwko aktowi lub zaniechaniu Parlamentu Europejskiego, Rady, obu tych instytucji stanowiących wspólnie lub Komisji, jak również w przypadkach skarg jednej z instytucji przeciwko aktowi lub zaniechaniu Europejskiego Banku Centralnego.

Artykuł 52

Prezes Trybunału Sprawiedliwości i prezes Sądu za porozumieniem określają warunki, na jakich urzędnicy i inni pracownicy zatrudnieni przy Trybunale Sprawiedliwości świadczą wobec Sądu usługi umożliwiające jego funkcjonowanie. Niektórzy urzędnicy i inni pracownicy podlegają sekretarzowi Sądu pod nadzorem prezesa Sądu.

Artykuł 53

Procedurę Sądu reguluje tytuł III.

Postanowienia szczegółowe w tym zakresie określa i uzupełnia w razie potrzeby regulamin Sądu. Regulamin może odbiegać od artykułu 40 akapit czwarty oraz od artykułu 41, tak aby uwzględnić szczególny charakter sporów prawnych z dziedziny własności intelektualnej.

Na zasadzie odstępstwa od artykułu 20 akapit czwarty, rzecznik generalny może składać swe uzasadnione wnioski w formie pisemnej.

Artykuł 54

Jeśli skarga lub inny dokument procesowy skierowany do Sądu zostanie omyłkowo złożony u sekretarza Trybunału Sprawiedliwości, ten przekazuje go natychmiast sekretarzowi Sądu; podobnie, jeśli skarga lub inny dokument procesowy skierowany do Trybunału Sprawiedliwości zostanie omyłkowo złożony u sekretarza Sądu, ten przekazuje go natychmiast sekretarzowi Trybunału Sprawiedliwości.

Jeśli Sąd stwierdzi, że nie jest właściwy do rozpoznawania skargi, dla której właściwy jest Trybunał Sprawiedliwości, kieruje ją do Trybunału Sprawiedliwości. Podobnie, jeśli Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi, że skarga należy do właściwości Sądu, kieruje ją do Sądu, który nie może uznać się za niewłaściwy.

Jeśli w Trybunale Sprawiedliwości i Sądzie zawisły sprawy mające ten sam przedmiot, dotyczące tej samej kwestii wykładni lub dotyczące ważności tego samego aktu, Sąd po wysłuchaniu stron może zawiesić toczące się przed nim postępowanie do czasu wydania wyroku przez Trybunał Sprawiedliwości lub, w przypadku skarg wniesionych na podstawie artykułu III-365 Konstytucji lub artykułu 146 Traktatu EWEA, Sąd może odmówić właściwości, tak aby Trybunał Sprawiedliwości mógł wydać orzeczenie w sprawie tych skarg. Na takich samych warunkach w przypadkach określonych w niniejszym akapicie, Trybunał Sprawiedliwości może również zdecydować o zawieszeniu toczącego się przed nim postępowania. W takim wypadku kontynuowane jest postępowanie przed Sądem.

Jeśli Państwo Członkowskie i instytucja podważają ten sam akt, Sąd odmawia właściwości, tak aby Trybunał Sprawiedliwości mógł wydać orzeczenie w sprawie tych skarg.

Artykuł 55

O ostatecznych orzeczeniach Sądu, orzeczeniach rozstrzygających kwestie merytoryczne tylko w części lub rozstrzygających kwestię proceduralną dotyczącą zarzutu braku właściwości lub niedopuszczalności, sekretarz Sądu zawiadamia wszystkie strony, a także wszystkie Państwa Członkowskie i instytucje Unii, nawet jeżeli nie interweniowały w danej sprawie przed Sądem.

Artykuł 56

Odwołanie może zostać wniesione do Trybunału Sprawiedliwości w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia o orzeczeniu, od którego wnoszone jest odwołanie, od ostatecznych orzeczeń Sądu i orzeczeń Sądu rozstrzygających kwestie merytoryczne jedynie w części lub rozstrzygających kwestię proceduralną dotyczącą zarzutu braku właściwości lub niedopuszczalności.

Odwołanie takie może zostać wniesione przez każdą stronę, której wnioski nie zostały uwzględnione, w całości lub w części. Jednakże interwenienci niebędący ani Państwami Członkowskimi, ani instytucjami Unii mogą wnieść takie odwołanie jedynie wtedy, gdy orzeczenie Sądu dotyczy ich bezpośrednio.

Z wyjątkiem spraw dotyczących sporów między Unią a jej pracownikami, odwołanie może być również wniesione przez Państwa Członkowskie i instytucje Unii, które nie interweniowały w postępowaniach przed Sądem. Sytuacja takich Państw Członkowskich i instytucji jest taka sama jak Państw Członkowskich i instytucji, które interweniowały w pierwszej instancji.

Artykuł 57

Każda osoba, której wniosek interwencyjny został oddalony przez Sąd, może wnieść odwołanie do Trybunału Sprawiedliwości w ciągu dwóch tygodni od zawiadomienia o orzeczeniu oddalającym wniosek.

Strony postępowania mogą wnieść odwołanie do Trybunału Sprawiedliwości od wszelkich orzeczeń Sądu wydanych na mocy artykułu III-379 ustęp 1 lub 2 lub artykułu III- 401 akapit czwarty Konstytucji, lub artykułu 157, lub artykułu 164 akapit trzeci Traktatu EWEA, w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia o nich.

Odwołanie, o którym mowa w dwóch pierwszych akapitach, jest rozpoznawane zgodnie z procedurą określoną w artykule 39.

Artykuł 58

Odwołanie do Trybunału Sprawiedliwości jest ograniczone do kwestii prawnych. Podstawę odwołania stanowi brak właściwości Sądu, naruszenie procedury w postępowaniu przed Sądem wpływające niekorzystnie na interesy wnoszącego odwołanie oraz naruszenie prawa Unii przez Sąd.

Odwołanie nie może dotyczyć wyłącznie ustalenia wysokości kosztów postępowania lub wskazania strony je ponoszącej.

Artykuł 59

W wypadku wniesienia odwołania od orzeczenia Sądu, procedura postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości składa się z części pisemnej i ustnej. Zgodnie z warunkami ustanowionymi w regulaminie, Trybunał Sprawiedliwości, po wysłuchaniu rzecznika generalnego i stron, może odstąpić od procedury ustnej.

Artykuł 60

Bez uszczerbku dla artykułu III-379 ustępy 1 i 2 Konstytucji i artykułu 157 Traktatu EWEA, odwołanie nie ma skutku zawieszającego.

Na zasadzie odstępstwa od artykułu III-380 Konstytucji, orzeczenia Sądu o nieważności ustawy europejskiej lub rozporządzenia europejskiego wiążącego w całości i bezpośrednio stosowanego we wszystkich Państwach Członkowskich stają się skuteczne dopiero po upływie terminu określonego w artykule 56 akapit pierwszy niniejszego Statutu, bądź jeśli w terminie tym wniesiono odwołanie — od daty jego oddalenia, jednak bez uszczerbku dla prawa strony do wystąpienia do Trybunału Sprawiedliwości, na mocy artykułu III-379 ustępy 1 i 2 Konstytucji lub artykułu 157 Traktatu EWEA o zawieszenie skutków ustawy europejskiej lub rozporządzenia europejskiego, o nieważności którego orzeczono, lub o podjęcie innych środków tymczasowych.

Artykuł 61

Jeśli odwołanie jest zasadne, Trybunał Sprawiedliwości uchyla orzeczenie Sądu. Może on wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala lub skierować sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd.

Gdy sprawa zostanie skierowana do ponownego rozpoznania przez Sąd, jest on związany orzeczeniem Trybunału Sprawiedliwości co do kwestii prawnych.

Jeśli odwołanie wniesione przez Państwo Członkowskie lub instytucję Unii, które nie interweniowały w postępowaniu przed Sądem, jest zasadne, Trybunał Sprawiedliwości może określić, jeśli uzna to za konieczne, które ze skutków uchylonego orzeczenia Sądu uważa się za ostateczne wobec stron sporu.

Artykuł 62

Jeżeli w sprawach przewidzianych w artykule III-358 ustępy 2 i 3 Konstytucji pierwszy rzecznik generalny uzna, że zachodzi poważne ryzyko naruszenia jedności lub spójności prawa Unii, może wystąpić do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o poddanie orzeczenia Sądu kontroli.

Wniosek musi zostać złożony w terminie jednego miesiąca od wydania orzeczenia przez Sąd. W terminie miesiąca od otrzymania wniosku pierwszego rzecznika generalnego, Trybunał Sprawiedliwości decyduje, czy poddać orzeczenie kontroli.

TYTUŁ V

POSTANOWIENIA KOŃCOWE*Artykuł 63*

Regulaminy Trybunału Sprawiedliwości i Sądu zawierają wszelkie postanowienia niezbędne do stosowania niniejszego Statutu, a w razie potrzeby do jego uzupełnienia.

Artykuł 64

Reguły dotyczące systemu językowego stosowanego w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej określa rozporządzenie europejskie Rady stanowiącej jednomyślnie. Rozporządzenie to jest przyjmowane na wniosek Trybunału Sprawiedliwości i po konsultacji z Komisją i Parlamentem Europejskim albo na wniosek Komisji i po konsultacji z Trybunałem Sprawiedliwości i Parlamentem Europejskim.

Do chwili przyjęcia tych reguł stosuje się postanowienia regulaminu Trybunału Sprawiedliwości oraz regulaminu Sądu dotyczące systemu językowego. Na zasadzie odstępstwa od artykułów III-355 i III-356 Konstytucji, postanowienia te można zmienić lub uchylić jedynie za jednomyślną zgodą Rady.

Artykuł 65

1. Na zasadzie odstępstwa od artykułu IV-437 Konstytucji, wszelkie zmiany Protokołu w sprawie Statutu Trybunału Sprawiedliwości, dołączonego do Traktatu o Unii Europejskiej, do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i do Traktatu EWEA, które są przyjęte między podpisaniem a wejściem w życie traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy, pozostają w mocy.
2. Zmiany, o których mowa w ustępie 1, są włączane do niniejszego Statutu w drodze urzędowej kodyfikacji na mocy ustawy europejskiej Rady przyjętej na wniosek Trybunału Sprawiedliwości. Z wejściem w życie kodyfikującej ustawy europejskiej niniejszy artykuł zostaje uchylony.
